Suomen startup-yhteisö ry

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

ASIA: Lausunto asiasta HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 ja VNS 1/2023 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027

Suomen startup-yhteisö on vuonna 2021 perustettu yli 210 suomalaisen startupin ja pääomasijoittajan muodostama yhteisö, joka tuo yrittäjät yhteen oppimaan toisiltansa ja myötävaikuttaa uudistuksiin, joiden avulla nuoret innovatiiviset yritykset voisivat kasvaa Suomessa nopeammin ja tuoda lisää verotuloja yhteiskuntaamme.

Suomen julkinen talous on alijäämäinen ja sen tasapainottamiseksi tarvitsemme työn tuottavuuden kasvua, josta myös julkinen sektori saa verotuloja hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseen. Ilman lisätuloja joudumme ottamaan velkaa, leikkaamaan palveluja tai pahimmassa tapauksessa molempia.

Työperäinen maahanmuutto ja julkisten talouden pidemmän aikavälin näkymät

Suomi tarvitsee lisää tuottavia yrityksiä, jotka luovat uusia korkean jalostusarvon työpaikkoja. Lisäksi tällaisten yritysten tulee kasvaa isoksi Suomessa. Suomen startup-yhteisön pidemmän aikavälin tavoitteena on myötävaikuttaa toimintaympäristöön siten, että maassamme muodostuu enemmän tuottavia yrityksiä, jotka kykenevät myös kasvamaan täälä.

Startup-yritysten näkökulmasta keskeisiä kasvun ajureita ovat osaavan työvoiman saatavuus ja rahoitus. Jopa tällä hetkellä vallitsevassa aiempaa heikommassa markkinatilanteessa moni startup-yritys kokee osaavan työvoiman saatavuuden olevan este kasvulle. Tilanne on huolestuttava, sillä korkotason nousun seurauksena rahoitusta on vähemmän saatavilla, mikä tarkoittaa aiempaa hitaampaa kasvua ja rekrytointivauhtia startupeissa. Eli osaavan työvoiman saatavuus on haaste, v*aikka rekrytoinnit ovat hidastuneet merkittävästi*. Kun korkotason nousu loppuu, vakautuu ja mahdollisesti laskee, on selvää, että kasvuvauhti ja rekrytoinnit nopeutuvat ja työvoiman saatavuudesta tulee vieläkin isompi haaste.

Julkisen talouden vahvistamiseksi Suomen tulee investoida työperäisen maahanmuuton sujuvoittamiseen. Yksi keskeinen asia, johon Suomen hallitus pystyy vaikuttamaan, on työperäisten maahanmuuttajien maahantuloprosessin jouhevuus.

Julkisen talouden suunnitelman perusteella esimerkiksi Maahanmuuttoviraston käsittelyaikoja lyhennetään mm. automatisaatiota lisäämällä ja tähän osoitetaan kehysvuosina 2025-2027 21 miljoonaa euroa. Kyseinen linjaus on erinomainen, jos sillä pyritään nopeuttamaan entisestään maahantulon prosesseja. Suomen startup-yhteisö haluaa kuitenkin huomauttaa, että Maahanmuuttoviraston käsittelyajat eivät ole enää maahantulon osalta pullonkaulana.

Työperäisten maahanmuuttajien maahantuloa hidastavat tällä hetkellä prosessien hajanaisuus. Esimerkiksi fyysinen tunnistautuminen joudutaan suorittamaan useampaan kertaan maahantulon aikana

eri toimijoille ja samoja tietoja maahanmuuttajasta kerätään useampaan kertaan. Maahantuloprosessien suoraviivaistamiseen ja nopeuttamiseen tulisi investoida siten, että saadaan luotua malli, jonka puitteissa maahanmuuttoprosessi lyhenisi kahteen viikkoon.

Etenkin sellaiset erityisasiantuntijat, joilla on yritysten tuotekehityksen kannalta kriittistä osaamista, on saatava mahdollisimman nopeasti maahan, jos työnteko edellyttää esimerkiksi fyysistä läsnäoloa yrityksen toimitiloissa. Startup-yrityksen tapauksessa kriittisen osaajan työn aloituksen myöhästyminen kuukausilla voi tarkoittaa tuotteen tai palvelun lanseerauksen viivästymistä kuukausilla, mikä tarkoittaa myös verotulojen menetystä julkiselle sektorille. Näin ollen voisi ajatella, että investointi maahantuloprosessin nopeuttamiselle maksaisi itsensä takaisin hyvinkin nopeasti.

Sujuva maahantuloprosessi, joka pitää sisällänsä fyysisen tunnistautumisen, työluvat, pankkitilien avaamisen ja tarvittaessa lasten koulu- ja päiväkotipaikat ovat myös maahanmuuttajan integroitumisen kannalta tärkeä ensiaskel. Julkiset palvelut ovat sähköisesti saatavilla verkkopankkitunnusten avulla ja lasten saaminen suomalaiseen opetusjärjestelmään mahdollisimman sujuvasti myötävaikuttaa maahanmuuttajien integroitumiseen

Suomessa julkisen rahoituksen saatavuus startupeille on jo melko hyvällä tasolla. Lisäksi julkisten T&K-investointien lisäys tulee myötävaikuttamaan yritysten kykyyn parantaa tuottavuuttansa ja valmistaa Suomessa uusia innovaatioita. Pullonkaulaksi muodostuu todennäköisesti osaavan työvoiman saatavuus. Suomen pitää karsia mahdollisimman paljon esteitä sellaisten työperäisten maahanmuuttajien tieltä, jotka A) haluavat tulla Suomeen B) Joita työnantajat haluavat Suomeen ja C) Joilla on sellaista osaamista, joka parantaa työllistymisen todennäköisyyksiä. Startup-yhteisö kiittää hallitusta siitä, että se pyrkii edelleen lyhentämään maahanmuuttoviraston käsittelyaikoja ja lisäämään työperäisten lupien jälkivalvontaa.

Verotus

Hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 mainitaan avainhenkilöiden työskentelyajan pidentäminen. Tällä tarkoitetaan ulkomaisten avainhenkilöiden lähdeverotuksen alaisen työskentelyajan pidentämistä 4 vuodesta 7 vuoteen. Suomen startup-yhteisö kiittää hallitusta tästä uudistuksesta. Taloustieteen empiirisen tutkimuskirjallisuuden perusteella voidaan todeta, että korkeatuloiset maahanmuuttajat sekä innovaattorit reagoivat verokannustimiin verrattain voimakkaasti (Zad et al., 2023).

On hyvin tärkeää, että Suomi panostaa osaajien houkutteluun, sillä kilpailu työvoimasta startup-yritysten osalta on todella tiukkaa ja globaalia. Monet isoksi kasvavat startupit avaavat toimipisteitä useaan maahan ja tällöin avainhenkilöt voidaan palkata myös Suomen ulkopuolelle heidän niin halutessaan. Avainhenkilöiden verokannustimen kehittäminen antaa yrityksille paremmat edellytykset houkutella avainhenkilö töihin Suomen toimipisteelle.

Sukupuolten tasa-arvo ja perheiden työllisyys

Hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 mainitaan, että maahanmuuttajanaiset nostetaan kotoutumis- ja työllisyystoimien erityiseksi kohderyhmäksi vahvistamaan heidän osallisuuttaan työelämässä ja muussa yhteiskunnassa. Sukupuolten väliseen tasa-arvoon on muutenkin kiinnitetty huomioita budjettiesityksessä useammassa kohtaa, mikä on erinomaista.

Esimerkiksi yksi keskeinen sukupuolten välisiä palkkaeroja selittävä tekijä on lasten saannista johtuva katko työuralle ja tästä johtuva hitaampi palkkakehitys, eli lapsisakko. Tarkemmin sanottuna naisten keskimäärin miehiä pidempi työuran katko näyttäisi kasvattavan sukupuolten välisiä palkkaeroja. Naisten osallistumista ja etenkin maahanmuuttajanaisten osallistumista työmarkkinoille on tärkeä tukea, sillä se tekee maahanmuutosta Suomelle taloudellisesti kannattavampaa, vähentää todennäköisesti sukupuolten välisiä palkkaeroja ja parantaa maahanmuuttajien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Youssef Zad
Pääekonomisti
Suomen startup-yhteisö ry

Riikka Pakarinen
Toimitusjohtaja
Suomen startup-yhteisö ry